

TARAF BİLİRKİŞİLİĞİ NEDİR? WHAT IS PARTY EXPERT WITNESSING ?

Oğuz POLAT*

Özet : Adli bilirkişilik her geçen gün önemi daha da algılanmaya başlayan bir çalışma alanı olarak dünyada olduğu gibi ülkemizde de dikkati çeken bir konudur. Özellikle savunmanın da kendi bilirkişisini seçebilme kavramının tüm gelişmiş ülkeler gibi ülkemizde de günbe gün oturmaya başladığı gözlenmektedir. Bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde 24.000 taraf bilirkişiliği yapan şirket bulunmaktadır.

Bu yazıda taraf bilirkişiliğinin tanımı ve çalışma alanları tanımlanacak, bu konudaki yapılan çalışmalar başta tarafsız delil tespiti olmak üzere anlatılacak ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki uygulamalar anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adli bilirkişilik , tarafsız delil tespiti ,taraf bilirkişiliği

Abstract: The importance of forensic expert witnessing has an increasing perception in the world as well in our country. Especially choosing your own expert witness as defence is a concept that is becoming usual in developed countries and in our country too. Today there are 24.000 private expert witnessing company in United States .

In this article ,the definition and working areas of party expert witnessing will be discussed including neutral detection of evidence and the practice at United States will be given with examples.

Keywords: Forensic expert witness , neutral detection of evidence, party witnessing

Toplum olarak birey olma bilincinin geliştiği ve haklar kavramının yaşamın içinde olması gerektiği bilincinin oluşmasıyla her geçen gün adli tıbbın önemi ve prestiji artmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte DNA analizi gibi yöntemlerin gelişmesi ile birlikte adli tıp uzmanı hukuksal uygulamalarda bilirkişilik görevini daha detaylı ve doyurucu olarak gerçekleştirmektedir.

* Prof. Dr., Adli Tıp Kurumu Eski Başkanı, Marmara Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi

Başka olgularda bireysel olarak şiddete maruz kalmış işkence mağduru kişi, aile içi şiddet kurbanı kadın ya da cinsel veya fiziksel istismar mağduru çocuğun daha sonra hakkını koruyabilmesi, saldırganın cezalandırılabilmesi için vazgeçilmez tek koşul adli raporun detaylı ve doğru olarak verilebilmesidir. Adli tıp uzmanı sokaktaki vatandaşın hakkını koruyabilmesinde bilimsel olarak tespitleri yapan kişi olarak vazgeçilmez konumdadır.

2009'da yayımlanan Dünya Bankası'nın yargılamada bilirkişilik müessesesi hakkında karşılaştırmalı çalışma başlıklı bilirkişiliğin sorunlarının 4 ülke ile yapılan karşılaştırmalı çalışmanın inceleme raporundaki tanıma göre bilirkişi görüşü '*mesleki, bilimsel ya da teknik bir konuyla ilgili olarak yasal kovuşturmada kanıt olarak sunulacak (yazılı veya sözlü) her hangi ifade*' olarak tanımlanmaktadır.¹

Adli tıp/bilimleri insan vücudunu ve insanla ilgili davranışların yarattığı sonuçları hukukun yargı aşamasında doğru ve bilgilenmiş olarak değerlendirebilmesi için bilirkişilik yapan bilimdir. Adli (Forensic) kelimesinin orijini Latince "Forensis" kelimesinden türetilmiş olup "Pazaryeri malı veya Forum" demektir. Eski Roma'da "forum" denilen yerler adli olayların çözüldüğü ya da dava açıldığı halka açık toplantı yerleriydi. Adli tıba tarihsel gelişimi sürecinde "Forensic Medicine" deyiimi kullanılmadan önce "Medical Jurisprudence" (Tıbbi Hukuk) denilmiştir. Bilirkişilikte incelenen olayları genel olarak *ölüm olguları* ve *canlı kişilerde incelenen olaylar* olmak üzere iki başlıkta toplayabiliriz. Ölüm olaylarında keşif ve otopsi çalışmaları vardır. Canlı kişilerdeki olaylar ise başlıca etkili eyleme bağlı meydana gelen durumların incelenmesi, işkence olguları, çocuk istismarı olguları ile mağdur ve suçlunun ruhsal durumlarının incelenmesidir. Ayrıca tıpla ilgili hukuki prosedürlerin bulunduğu her türlü olayda bilirkişilik adli tıp konusu içindedir.²

Bilirkişilik alanlarına baktığımızda konuların çok yaygın bir skalada yer aldığını görmekteyiz. Bugün adli tekstilden adli genetiğe, adli muhasebecilikten adli digital incelemelere kadar çok yaygın bir çalışma alanı olduğu görülmektedir. Ölüm, olay yeri, kriminalistik, hekim

¹ Yargılamada bilirkişilik müessesesi hakkında karşılaştırmalı çalışma', Dünya Bankası Yayınları, S.4-6, 2009.

² POLAT, Oğuz, ' Klinik Adli Tıp', Seçkin yayınları, Ankara S.23-28, 2009.

hataları konuları da her gün adli bilimlerin temel konuları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Adli tıp diğer tıp bilim dallarından farklı yapı ve içeriğe sahip bir dal olarak dikkati çekmektedir. Çünkü multidisipliner bir yaklaşımın temel olarak bulunması hukuk, kriminoloji, sosyoloji yanı sıra genetik, biyoloji, biyokimya ve patoloji gibi bir çok alanı da kapsayan bir içeriğe sahiptir.³

Adli tıp tedavi edici veya koruyucu tıp dışında bilirkişilik olarak tanımlanabilecek boyutta tıbbın kullanıldığı bir bilim dalıdır. Bu açıdan da hukuka yakındır. Her türlü şiddet olgusunun saptanmasından başlayarak şüpheli ölüm olgularının saptanması, babalık tespiti yapılıması ve kimlik tespiti yapılımasına kadar çok geniş bir çalışma alanı bulunmaktadır. Bugün çocuk istismarı, kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet olguları ve insan haklarının ihlalleri olgularında temel odak görev Adli tıp bilim dalının kapsamı içindedir (3).

Son yıllarda çok gündeme gelmeye başlayan tıbbi uygulama hatalarının saptanmasının yanı sıra DNA analizi ile babalık tespiti başta olmak üzere kimlik tespiti de Adli tıbbın temel konuları arasındadır. Ayrıca uyuşturucu ile ilgili yapılan çalışmalar da Adli tıp konuları içindedir (2).

Ceza Muhakemeleri Kanunu'na göre çapraz sorgulamanın gündeme gelmesiyle artık serbest bilirkişilikte en önemli alanlardan birisi olmuştur. Şu anda Amerika Birleşik Devletleri'nde 24.000 serbest bilirkişilik kurumunun ve kişinin yargıya profesyonel olarak dışarıdan servis verdiği görülmektedir.⁴

Taraf bilirkişiliği olarak tanımlanan ve yeni ceza kanunun uygulamaya geçmesiyle yaşama geçen bilirkişilik uygulaması gelişmiş tüm ülkelerde olan yaygın bir uygulamadır (3).

Adli tıp çalışmalarına baktığımızda ilginç bir süreçle karşılaşmaktayız: Uzun yıllar işin doğasına aykırı olarak sadece adli tıp kurumundan rapor alınması adli bilirkişilik istikrarsız bir süreç yaşamıştır.

Yargıtay'ın uzun yıllar inatla sadece adli tıp kurumu raporları ge-

³ POLAT Oğuz, 'Adli erişim', oguzpolat.blogspot.com, 2012.

⁴ www.afss.org

çerlidir görüşü avukatların da başka yerlerden özellikle de üniversite öğretim üyelerinden rapor almalarına büyük bir kısıtlılık getirmiş, mahkemelerde geçerliliği yok görüşü konu hakkında bilimsel açıklamalarla yazılacak raporlarla konunun açıklığa kavuşması sadece Adli Tıp Kurumu'nun kısıtlı kadrosuna bırakılmıştır. Çok büyük iş yükünün yanı sıra kurulların yapısı, kadroların niteliği uzmanlığın ön plana çıktığı günümüzde raporların zamanında yetişmesi ve güncel bilgiler içermesi konusunda problemler yaratmış ve yaratmaktadır.

Halbuki erken dönemde dava konusuyla ilgili uzmandan alınacak görüşün hem savunmayı çok güçlendireceğini hem de mahkeme aşamasında bazı delillerin çok daha doğru yorumlanacağını ancak son dönemde anlaşılmaya başlandı.

Yargının tüm katmanlarında adli tıp bilirkişiliğinin çok önemi olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Özellikle bilimsel yaklaşımların adaletin terazisini her zaman doğru noktaya getirdiği tüm dünyadaki uygulamalarda görülmektedir.

Adli bilirkişilik raporlarının iki bölümlü olarak hazırlanması avukatlara kılavuzluk edebilmesi için önemlidir. Bunlardan ilk bölümü tarafsız delil tespiti, ikinci bölümü de adli bilirkişilik raporu olmalıdır.

Tarafsız delil tespiti, savının ne kadar kuvvetli veya zayıf olduğunun gösterebilmek için önemlidir. Bazı durumlarda, özellikle kamu ile olan ihtilaflarda, devletin ilgili tüm kurum ve kuruluşları karşı tarafın haksızlığını ispat etmek üzere her türlü araştırma ve delil toplama kaynağına sahiptir.

Buna karşın delil tespitini taraf lehine yapacak ücretsiz bir makam bulunmamaktadır. Taraf kendi hukuksal delillerini bulup yargıya sunmak zorundadır. Olaylara bakıldığında ihtilafların büyük bir kısmının hukuk dışı uzmanlık gerektiren konulardadır. Bu açıdan dava ya hizmet edecek düzeyde bir tarafsız delil tespiti adli bilimler kapsamında çalışan ve olaya böyle yaklaşan bilirkişiye bırakılmalı ve bunu yapabilen bilirkişi tercih edilmelidir. Dolayısıyla tarafsız delil tespiti işi uzmana bırakılmalıdır.

Özellikle teknolojinin yaşamın her katmanında ağırlığını hissettirmesi, gündeme gelen ve yargıya yansıyan uyuşmazlık konularının

sayısı kadar niteliği, çeşitliliğini de çoğaltmaktadır. Mahkemelerin hukuk dışı konularda bilirkişiye başvurma sayısı ve olasılığı da buna bağlı olarak artmaktadır.

Avukatlar ve hakimler “uygulamacı” meslek elemanlarıdır. Resmi bilirkişiler, uygulamada hakimlerin yardımcısı uzmanlardır. Avukatların uzmanlık gerektiren ihtilaflarda uzmanlardan görüş alması meslek etiği gereğidir.

Türkiye Barolar Birliği, hazırladığı yeni Avukatlık Yasası çalışmaları kapsamında, “Avukat yardımcılığı statüsü” başlığı altında ülkemizde de tarafsız delil tespiti uygulamasının hukuk alanında yaygınlaştırılmasını gündeme getirmiştir.⁵

Tarafsız delil tespitinin ileri uzmanlığı bulunan taraf bilirkişisi tarafından değerlendirilerek raporlanması gerekir. Taraf bilirkişisi, dava dilekçelerini hazırlarken taraf vekilinin yardımcısıdır. Hukuk dışı konuda, yargılamanın her aşamasında, avukatın adli kılavuzluk ihtiyacı büyüktür.

Hakim, hukuk dışı konudaki dosyayı resmi bilirkişiye gönderirken, hangi konuda bilirkişi değerlendirmesi istediğini belirtmek zorundadır. Resmi bilirkişi sadece bu sorulara cevap verecektir. Hakimin uzmanlık alanı dışındaki bir konuda uzmana doğru soruları sorabilmesi önemlidir. Taraf bilirkişisi, resmi bilirkişiye sorulması gereken soruları vekile raporlar, böylelikle birçok konuda sorular önceden cevaplanmış olacağından aynı dosyanın defalarca bilirkişiye gitmesi önlenir.

Taraf bilirkişi raporu, mahkemenin idaresi, yargılamanın süresi yönünden önemli olduğu kadar, verilecek kararı doğrudan etkileyecek hukuksal bir delil niteliği taşımaktadır.

Adli Rapor Düzenlenmesi Gereken Durumlar

1. Tıbbi Uygulama Hataları
2. Adli Belge İncelemesi
3. Adli Psikiyatri Olguları

⁵ POLAT Oğuz. ‘Tıbbi Uygulama hataları’; 4. Baskı; Seçkin Yayıncılık; S.187-188, 2009.

- 4.Çocuk İstismarı Olguları
- 5.Aile içi Şiddet Olguları
- 6.Ceza Davaları
- 7.Trafik kazaları
- 8.Etkili Eylem (darp olguları)
- 9.İş Kazaları
- 10.İşkence olguları

Suç sayılan davranışlar ile bunların işlenmesi halinde verilecek ceza, cezayı azaltan ve ağırlaştıran unsurlar yasalarda belirtilmiştir. Hekimlerin düzenleyecekleri ayrıntılı ve doğru raporlar sanığın hangi kanun maddesinden ve hangi fıkrasından yargılanacağına da ışık tutmaktadır.

Amerika Birleşik Devletlerinde Taraf Bilirkişiliği Uygulamaları

Amerika Birleşik devletlerinde bilirkişilik uygulamaları bize göre büyük farklılıklar göstermektedir. En göze çarpan farklılığın bilirkişinin seçiminin prensipte taraflara bırakılmış olmalarıdır.

Taraf bilirkişiliği olarak tanımlanan ceza ve hukuk muhakemelerinin taraflarının kendi bilirkişilerini seçerek görevlendirmeleri ve dava konusu hakkında görüş belirtmek üzere bilirkişi seçebilirler.

Burada bizdekinden farklı olarak bilirkişilerin sözlü ifade vermeleri temel kavramdır. Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun yeni uygulamasında 5271 sayılı yasadaki en önemli farklılıklardan birisini de sözlü ifadenin ön plana çıkması olduğunu görmekteyiz (1).

Eğer bilirkişi görüşü istenilen mahiyette gözükyorsa, taraflar bilirkişi tanıklığını ilgili yasal muhakemeye dahil etme kararını alabilirler. Bu karar, davanın yargılama sürecine girmesi halinde, bilirkişinin davada tanık olarak sözlü ifade vermek üzere çağrılacağı varsayımına dayanır. Tüm davalarda bilirkişinin şahsi olarak mahkemeye gelmek ve jüri huzurunda sözlü olarak ifade vermek zorunda olacağına dikkat edilmelidir.

Resmi koşullarda, Amerika Birleşik Devletlerindeki kural, görüşü kanıt olarak sunulan tüm bilirkişiler keşfe (araştırmaya) konu olurlar. Bu, karşı tarafın bilirkişinin kimliğini bilme ve bilirkişi tarafından hazırlanan rapora erişme hakkı olduğu anlamına gelmektedir.

Bilirkişi raporunun kapsamının da mutlaka bilirkişinin belirteceği görüşlerin hepsinin tam olarak yansıtan ve bu görüşlerin dayanağı ve temellerini içeren özelliklere sahip olmalıdır. Tüm veri ile delillerin kullanılmasının yanı sıra bilirkişinin konuyla ilgili yayınları ve çalışmaları da yer almalıdır. Burada son on yıllık yayınlarının yer almasının yeterli olduğu belirtilmektedir. Ayrıca son 4 yılda yer aldığı davaların listesinin de bulunması gerektiği ayrıca belirtilmektedir.

Ceza kovuşturmalarında, Federal Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu madde 16 uyarınca; devlet (Savcı), Federal İspat Kanunu madde 702, 703, veya 705 kapsamında, kendi kanıtlarını, iddia makamını oluşturacağı duruşma aşamasında kullanmak istediği tüm tanık beyanlarının yazılı özetini sanığa sunmak zorundadır (1).

İfade alma işleminin genellikle avukat ofisinde yapıldığı gözlenmektedir. İfade alma işlemi mahkemede olmamaktadır. Avukat tanığa, ya da yeminli şahide, dava ile ilgili konular hakkında sorular sorarak işlemi gerçekleştirir. Bilirkişi yemin ederek tüm uygun sorulara cevap vermelidir. Soru sorma hakkı yoktur yapacağı iş sadece sorulara cevap vermektir.

Tüm ifade kelimesi kelimesine görüşme boyunca orada olan zabıt katibi tarafından kaydedilir. Daha sonra bir nüshası hazırlanır. İfade sırasında eğer gerekirse bilirkişi kendi avukatını da bulundurabilir ve davanın diğer tarafları da orada olabilir. Çok özel davalar dışında hakimler ifade alma sırasında hazır bulunmazlar.

Görüldüğü üzere bilirkişilikte temel prensip o konuda uzman olduğunu yayınları ve katıldığı bilirkişi olgularının listesiyle ispatlanmış olan bilirkişiden tanık fonksiyonuyla görüşün alınması ve bunu sözel olarak mahkemede yapmasıdır.

Tıbbi Uygulama Hatalarında bilirkişilik

Tıbbi uygulama hataları, Dünya Tabibler Birliği'nin 1992 yılındaki 44. genel kurulunda 'hekimin tedavi sırasında standart uygulamayı yapmaması, beceri eksikliği veya hastaya tedavi vermemesi ile oluşan zarar' olarak tanımlanmıştır (5).

İnsan eylemi, doğası gereği risk teşkil ettiğinden; sıfır risk, ancak eylemsizlikle mümkün olabilir. Kuşkusuz tıbbi uygulamalar için de söz konusu olan bu hakikat, hekimlik mesleğinde de rasyonel bir risk-yarar analizini gerekli kılar. Günümüz hukuk anlayışında yer alan “izin verilen risk” kavramının tıbbi karşılığı “komplikasyon” dur ve tek başına kusur sayılmaz.

Dolayısıyla hekim ve diğer sağlık personelleri, tıbbın kabul ettiği risk alanı çerçevesinde gerçekleşecek kötü sonuçlardan sorumlu tutulamazlar. Ancak, hekim tıbbi yardımını özenle yürütmekle mükelleftir. Hekimin özen borcu adı altında geçen bu yükümlülüğü ile hekim, sanatını icra ederken hastasının durumuna değer verip tıp biliminin kurallarını gözetip uygular. Özetle, hekim, tedavi sonucunda ortaya çıkacak riskten ancak kusur yapması halinde sorumlu tutulabilir.⁶

Kusur ve sorumluluk, tıbbi uygulamalarda karşımıza çıkan iki önemli kavramdır. Sorumluluk hukuku bakımından kusur, hizmet kusuru, görev kusuru ve şahsi kusur olmak üzere alt kavramlara ayrılırken her bir kavram ayrı bir yaptırımı da beraberinde getirir.^{7,8}

Hastada bir zarar ortaya çıktığında, bu zararın tıbbi uygulamadan kaynaklanıp kaynaklanmadığını, uygulamanın kusurlu olup olmadığını belirleme görevi, tıbbi bilirkişilerindir. Tıbbi bilirkişi ortaya çıkan zarar; uygulamayı yapanın eğitim düzeyini göz önünde bulundurarak, aynı ortam koşullarında, aynı yetkinlik düzeyinde bir hekimin göstermesi gereken özeni gösterip göstermediğine bakarak değerlendirir (2).

Hasta hakları kavramının gelişimiyle birlikte “nitelikli sağlık hizmeti alma hakkı”nın temel bir hak kategorisi olarak tanımlanması, bilimsel tıbbi gelişmelerden ayırsız yararlanma hakkının evrensel ve ulusal düzenlemelerde dile getirilmesi, hekimlerin yararlılığı kanıtlanmış uygulamaları hastanın sağlık sorunlarını çözmek amacıyla kullanması yükümlülüğünü getirmektedir.⁹

⁶ PAKİŞ Işıl, YAYCI Nesime, KARAPİRLİ Mustafa, POLAT Oğuz. ‘Ölümle sonuçlanan tıbbi uygulama hatalarına yaklaşımda adli otopsinin rolü’. Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi C.28(1):S.30-39, 2008.

⁷ AKYILMAZ B, ‘Kamu görevlilerinin üçüncü şahıslara vermiş oldukları zararlardan doğan mali sorumluluk’. Yayınlanmış Doktor tezi, Konya; S.207;1991.

⁸ ÇOLAK M. ‘İdarenin Sorumluluğu ve Hizmet Kusuru’. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ankara, S.47-96, 1996.

⁹ KOÇ Sermet, ‘İstanbul Tabip Odası’na Başvuran Tıbbi Uygulama Hataları’ Yeni

Son yıllarda gelişen teknoloji uygulamalarda bazı yeni alanlarında ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunların içinde digital adli tıp önde gelen konulardan birisidir. Görüntü ve ses kayıtlarının analizi ile gerçekliklerinin saptanması yapılmaktadır (2).

Ayrıca özel hukukun en önemli konularından birisi olan adli belge incelemesinde imza ve yazı analizlerini modern teknoloji kullanarak yapanların bilirkişilik raporları değer kazanmakta, eski demode yöntemlerle çalışma yapanlar artık elimine olmaktadır (2).

Zaten adli bilirkişiliğin temelinde de bilimsel yöntemleri kullanarak, gerektiğinde modern teknolojiye yararlanarak ölçülebilir objektif olarak yazılmış bilimsel kriterlere ve referanslara dayanan raporlar önem taşımakta ve değer kazanmaktadır.

Bilirkişi Raporu Neden Önemlidir ?

Bilirkişilik çalışmalarında temelde laboratuvar ortamında ölçülen değerlerin ve/veya geçmişte yapılmış uygulamaların raporlarının incelenerek analizi ve değerlendirilmesi yapılmaktadır. Burada çok önemli bir boyutun gözden kaçmaması gerekmektedir. O da adli bilirkişiliğin yoruma dayalı bir sistem olduğu için güvenilirliğinin tartışmalı olduğu görüşüdür. Bu kesinlikle yanlıdır, çünkü yapılan tüm yorumların mutlaka olaydaki, dosyadaki geçmişte yapılmış çalışmaların değerlendirilmesi, laboratuvar sonuçları ve standart uygulamalar kapsamında bakılarak değerlendirildiği ve sonuç yorumunun da bilimsel referanslar verilerek yapıldığının altını çizmek gerekmektedir.

Başka bir deyişle adli raporda yazılan sonuç mutlaka objektif, ölçülebilir ve bilimsel değerlere standartlara dayanmaktadır.

Adli bilirkişi, raporuyla adli kılavuzluk yapmakta, davanın doğru ve çabuk sonuçlanmasını sağlamaktadır. Zaten ana işlevi de yargıya yardımcı olmaktır.

KAYNAKLAR

- ‘Yargılamada bilirkişilik müessesesi hakkında karşılaştırmalı çalışma’*, Dünya Bankası Yayınları, S.4-6, 2009.
- POLAT, Oğuz, *‘Klinik Adli Tıp’*, Seçkin yayınları, Ankara S.23-28, 2009.
- POLAT Oğuz, *‘Adli erişim’*, oguzpolat.blogspot.com , 2012.
- www.afss.org
- POLAT Oğuz. *‘Tıbbi Uygulama hataları’*; 4. Baskı; Seçkin Yayıncılık; S.187-188, 2009.
- PAKİŞ Işıl, YAYCI Nesime, KARAPİRLİ Mustafa, POLAT Oğuz. *‘Ölümle sonuçlanan tıbbi uygulama hatalarına yaklaşımda adli otopsinin rolü’*. Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi C.28(1):S.30-39, 2008.
- AKYILMAZ B, *‘Kamu görevlilerinin üçüncü şahıslara vermiş oldukları zararlardan doğan mali sorumluluk’*. Yayınlanmış Doktor tezi, Konya; S.207;1991.
- ÇOLAK M. *‘İdarenin Sorumluluğu ve Hizmet Kusuru’*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ankara, S.47-96, 1996.
- KOÇ Sermet, *‘İstanbul Tabip Odası’na Başvuran Tıbbi Uygulama Hataları’* Yeni Yasalar Çerçevesinde Hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, Tıbbi Malpraktis ve Adli Raporların Düzenlenmesi” Kitabı içinde (Editörler: G. Çetin, C. Yorulmaz), İ. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyum Dizisi No: 48, S.70-81,2006.